

vereniging tot herstel van zorg rond dood en rustplaats

de Terebinth Nieuwsbrief

Mei 1992

Nog even en de zomer is officieel begonnen. Niet dat de zon zich iets van onze seizoenindeling aantrekt, maar voor velen betekent het - zon of geen zon - enkele weken vakantie.

Als voorproefje organiseert de Terebinth een dagje naar Groningen, waar bijzondere begraafplaatsen en kerken bezocht zullen worden. Het programma staat hiernaast vermeld. Zeer aan te bevelen! Verder in deze nieuwsbrief een artikel naar aanleiding van de tentoonstelling over actuele visies op de dood in de Oude Kerk te Kortenhoef, en een verslag van een bezoek aan een kerkhof te Kralingen.

De Kaartenbak toont een behoorlijke stijging van het ledental; we zijn op de goede weg. Blijf ook in uw omgeving mensen interesseren voor de Terebinth. Fol- ders zijn nog steeds verkrijgbaar bij het secretariaat.

Vakantie is voor veel mensen aanleiding om begraaf- plaatsen in het buitenland te bezoeken. Mocht u een interessante begraafplaats of grafmonument vinden, schrijf daar dan eens een stukje over, en/of maak een (zwart/wit) foto voor de nieuwsbrief. Ook andere arti- kelen of tips blijven welkom.

Een prettige zomer!

De redactie
Martin Bosker

COLOFON

Terebinth Nieuwsbrief
jaargang 6 nummer 3

De Terebinth Nieuws- brief is een informatie- blad ten behoeve van de leden van Vereniging de Terebinth.

Redactie: Martin Bosker
Bijdragen: Danny Jansen, Wessel Meijer, Hennie Siebelt

Redactie- en secretariaatsadres:
1e Daalsedijk 240,
3513 TK Utrecht.
Tel.: 030 - 334493.

Inleveren kopij:
vóór 5 augustus 1992.

INHOUD

Dagexcursie naar Groninger veenkolonien	3
Kerkhof in Kralingen	4
Verslag excursie Zeist	5
Opzoek naar nieuwe vormgeving van de dood	6
Een lijkenhuis in Moskou	7
Verleden herleeft op kerkhof	8
De Kaartenbak, veranderingen in het ledenbestand	10
Begraafplaatsen als cultuurbezit	12

Dagexcursie naar Groningen

Zaterdag 13 juni vindt een dagexcursie plaats naar begraafplaatsen in het veenkoloniëgebied in Groningen. Een zeer interessante tocht langs begraafplaatsen in Stadskanaal, Hoogezand, Veendam en Sappermeer. Typische begraafplaatsen met veel symboliek en bijzondere teksten. De tocht vindt plaats per bus vanaf station Assen. De kosten zijn slechts 25 gulden inclusief bus en lunch.

Programma

- 10.05 Vertrek vanaf Station Assen;
- 11.00 Hoogezand: bezoek algemene en hervormde begraafplaats en begraafplaats *De Stille Hof*;
- 12.10 Sappermeer: bezoek aan hervormde kerk en kerkhof;
- 13.20 Lunch in restaurant Veenlust;
- 14.15 Veendam: bezoek hervormde kerk en kerkhof;
- 15.15 Baareveld: bezichtiging monumenten; consumptie;
- 16.20 Stadskanaal: bezoek particuliere begraafplaats familie Uniken;
- 17.45 Aankomst Assen.

Opgeven kan door nevenstaande bon vóór 10 juni op te sturen naar W. Vlaanderen, Kranenburgweg 5, 8024 AC Zwolle.

Telefonisch opgeven kan na 19.00 uur onder nummer 038 - 531 526.

Ik wil graag deelnemen aan de excursie naar de Groninger veenkoloniën op zaterdag 13 juni 1992. Ik neem ..... personen mee.

naam.....

adres.....

telefoon.....

Foto voorkant:

Het graf van koningin Nefertari is 88 jaar na de ontdekking in 1904 geopend. Het geldt als het mooiste en grootste graf in de Vallei der koningen. Haar man farao Ramses II liet het graf bij Luxor bouwen. Foto EPA

Agenda

- 13 juni – Excursie begraafplaatsen Groninger veenkoloniën
- 5 september – Excursie West-Brabant
- oktober – Excursie Doesburg
- november – Excursie Velsen
- 1993 – Excursies Nijmegen, Laken en Terschelling

Een verstopt kerkhof te Kralingen

In de schaduw van een acht meter hoge muur ligt, naast de Sint Lambertuskerk, het kerkhofje. Wim Vlaanderen en ik waren op zaterdag 9 mei te gast bij de Stichting Historisch Kralingen. We troffen er Terebinthlid Tim Timmers. Het werd een Terebinthdag. Dat kwam ook door de sfeer: belangstellende en vriendelijke mensen die met ons gemeenschappelijk hebben dat zij waarden willen behouden.

We waren te vroeg gekomen en er was nog tijd om ons ter plaatse voor te bereiden. Dus spoedden wij ons naar het kerkhof. Op slot. We troffen een mooi en tussen struiken verborgen gietijzeren hekwerk, maar de roest kan nog gestopt worden. Het was voorzien van een ketting en een hangslot. De pastor bracht gelukkig uitkomst en zo kregen wij toegang. Het pad leidde ons langs een muurtje een hoek om. Daar stonden we in de stilte van een verarmd rooms leven. Een droevig kerkhofje: vervallen, overwoekerd, verzakt, vernield hier en daar. Maar ook met grote zerken op priestergraven, met een gietijzeren ledikant waarvan de hoekspijlen een kruisje dragen. Met monumentjes in rododendrons die 'De Stijl' achterliet. Het kerkhof dateert uit 1837 en heeft 130 monumenten. Begraven wordt er nauwelijks meer. Voor een gezelschap van 40 leden

hield Wim zijn gedreven lezing. Met dia's uit Zwolle die lieten zien hoe het niet moet, vertelde Wim hoe het wel moet. Aan het slot gaf hij een samenvatting over wat er kan en moet gebeuren.

In groepjes trotseerden allen de regen en druk discussierend trokken we het kerkhof over. Behoud wat de moeite waard is en ruim op waar niks meer mee te beginnen is. Hiervoor is zoals zo vaak niet zozeer geld nodig, maar uren. Enkele zaterdagen. Verwijder de bomen en verwilderde struiken die de stenen kapot drukken. Veeg het veldje aan, vul verzakkingen op, maak de monumenten schoon en repareer uiteengevallen graftekens. Het grote kruis met corpus is in goede staat, maar vraagt om conservering. We hebben verteld over onze inventarisatiehandleiding: het stappenplan dat natuurlijk ook geschikt is voor een parochiebestuur zoals in Kralingen.

We hadden een prettige, maar vooral ook een nuttige middag. Bij het afscheid zei de voorzitter: "U heeft iets losgemaakt". We konden het, en we mochten het. Voor dat vertrouwen zien we met respect terug op ons bezoek aan de mensen in Kralingen. Tim: veel succes!

Hennie Siebelt

Drukke excursie in Zeist

Zeist: geboorteplaats van de dichters Hendrik Marsman en Kees Ouwens en van de componist Willem Pijper, eens woonstee van de illustrator Cornelis Jetses en de schrijver Anne de Vries, zetel van de Vrije Schoolbeweging, en ooit zelfs plaats van handeling in een roman van Johan de Meester: 'De zonde in het deftige dorp'. Geen van de genoemde personen echter ligt begraven op de oude algemene begraafplaats van dit dorp; Kees Ouwens leeft trouwens nog.

Op zaterdag 4 april jongstleden vond er na de ledenvergadering een excursie plaats naar deze begraafplaats. Leden van de Terebinth en de Van de Poll-Stichting (de plaatselijke historische vereniging) vonden in Wim Vlaanderen een enthousiaste gids die hen rondleidde en wees op de bijzondere aanlegvorm, grafzerken en ornamenten. Zelfs een gebroken dekplaat werd een eindje opgetild om de belangstellenden een kijkje te gunnen in de grafkelder eronder. Ook de begroeiing werd niet vergeten: degenen die opletten, kennen nu meer namen van bomen dan voor de rondleiding. De opkomst was groot: ruim honderd mensen.

Bij de ingang van de begraafplaats staat een wit poortgebouw, de toegang tot de dood. Op de voorgevel staan diverse symbolische afbeeldingen, zoals gedoofde toortsen, de staartbijtende slang, vlinders en de zandloper met vleugels. Een tekst op de gevel luidt:

De kleine en de groote is daar en de knecht vrij van zijnen heer (Job 3:19)

Ook hier wordt echter het verhevene met het aardse, de symboliek met het zeer concrete vermengd: onder de poort zijn in de muur drie bakjes gemetseld. De bezoeker kon daarin zijn aalmoezen doen voor de armen al naar gelang zijn of haar voorkeur: de algemene armen, de hervormde, of de armen van de gereformeerde diakonie.

Er was geen cursus marketing voor nodig om te weten dat men door het begraafplaatsbezoek vaak milder gestemd was en dus wel iets wilde geven. Bovendien werd men op een dergelijke plek natuurlijk geconfronteerd met de tijdelijkheid van dit leven. En het verrichten van goede werken, waaronder ook het geven van aalmoezen viel, is zoals u weet voorwaarde voor een plaats in de hemel. De zonde van het deftige dorp is hierdoor misschien ook wel een beetje kwijtgescholden.

Danny Jansen

Kunst en dood

Kortenhoef - Vanuit de consistoriekamer valt een blik te werpen op het kerkhof. Het uitzicht is als het ware ingepast op de rondgang van de tentoonstelling over actuele visies op de dood. Het roept ook de vraag op waarom de cultuur van de dood, het begraven en afscheidnemen zó stereotiep moet zijn. De zerken staan keurig in het gelid, uitgevoerd volgens strikte voorschriften die weinig mogelijkheden voor een individuele uiting openlaten en zodoende veel saaiheid scheppen.

Dat in de beeldende kunst een stroming zichtbaar is die uitdrukking wil geven aan het bezig zijn met vraagstukken over leven en dood, wil de expositie in het Oude Kerkje van Kortenhoef aantonen. Het gaat niet zozeer om een stijl of een beweging, een paraplu waaronder kunstenaars zich veilig weten om gelijke ideeën te delen.

Meer gaat het op deze expositie om een onderliggende stroming die nadrukkelijk duidelijk moet worden gemaakt. Leven en dood vormen overigens een thema dat in het werk van alle grote schilders is terug te vinden: van Rembrandt tot Mondriaan zijn liefde en vergankelijkheid, weemoed en verlies een belangrijk thema geweest. Over vergankelijkheid en verlangen gingen in de afgelopen jaren nogal wat tentoonstellingen, expliciet over de dood in een beeldende en niet-documentaire vertaling echter nog weinige.

Eigenlijk is dat vreemd, want sinds de schilderkunst aan het begin van de jaren tachtig doortrokken raakte van een neo-expressionistische vormgeving, zijn daar aan gekoppelde thema's als doodsdrijf, erotiek en geweld tot actuele gesprekstof geworden.

In de Oude Kerk van Kortenhoef gaat het niet zozeer om een staalkaart van dit soort schilderkunstige overwegingen,

alswel om het zoeken naar een nieuwe vormgeving (en misschien wel zingeving) van de dood, voorzover die in contrast staat met het leven zelf. Want de dood krijgt bij elk van deze in totaal twaalf deelnemers alleen reliëf wanneer zij als tegenstelling, als controversie wordt getoond. Wat Nicolas Dings, Juul Sadée, Henk van Dalen en Theo Poel gemeen hebben, is hun visie dat de dood bestaat bij de gratie van het leven en niet andersom.

De dood als beginpunt, als keerpunt voor nieuw leven, als drijfveer voor een nieuw bestaan. Daarmee wordt kunst een alibi voor de dood: een ritualisering, een bezwering in de vorm van het vastleggen van wat anders onvermijdelijk verloren gaat. Niet voor niets giet Robert Ruggiu graankorrels in brons af, daarmee refererend aan de eerste strofen van het gedicht 'De gestorvene' van Ida Gerhardt: *Gif zijt gelijk een korrel in de grond en bezig om in oogsten op te staan. De stille tekenen zijn mij niet ontgaan.*

De meeste deelnemers lijken op grond van deze dialectiek tussen doodgaan en geboren worden te zijn geselecteerd, veel meer dan op hun uitdrukkingwijze die onderling sterk uiteenloopt. Daar zit ook meteen de zwakte van deze presentatie; omdat zich niet nadrukkelijk een beweging aftekent die zich met het onder-

Lijkenhuis 6

"Voor lieve moeder", vermeldt een lint over de benen van een oude vrouw. Zij ligt opgebaard in een Sint Petersburgs lijkenhuisje. Haar kinderen hebben geen geld voor de begrafenis en laten haar daar liggen. "Niets nieuws onder de zon", zegt Aleksandr Koezin, lijkschouwer in lijkenhuis nummer 6 te Moskou, "maar het komt wel steeds vaker voor".

De lonen en pensioenen in Rusland zijn net weer verhoogd, maar het minimum-
comen van enkele honderden roebels per maand is voor velen ontoereikend om in één keer 3500 roebel op tafel te kunnen leggen. Dit enorme bedrag berekent het staatsuitvaartbureau Ritual voor de goedkoopste begrafenis. Voor een 'luxe' begrafenis, met vervoer in een krakkemikkige gele autobus en muziek, betaal je een veelvoud. Waarom nemen de Russen geen begrafenisverzekering? Een begrafenisverzekering, wat is dat? Experts van particuliere verzekerings-

maatschappij Asko in Moskou klapperen met de oren. Als een medewerkster verneemt hoe die verzekering in het Westen werkt reageert ze enthousiast: "Wat een interessant idee. Mag mijn chef u straks terugbellen voor wat details?"

In een land waar de zorg voor de levenden al zoveel te wensen overlaat, zijn de doden nauwelijks beter af. Uiteraard zijn het de nabestaanden die het hardst worden getroffen door de alom heersende gevoelloosheid. De overheid stuurt hen een bureaucratisch doolhof in waar ze allerhande verklaringen en uittreksels moeten bemachtigen om hun dierbare familielid op de laatste reis te mogen vergezellen. Daarna krijgen ze op een overvol kerkhof een piepklein plekje toegewezen bij wijze van laatste rustplaats. In het grootste land ter wereld bestaat voor de doden dezelfde paradox als voor de levenden: er is geen plaats.

Hoe groot het algemene gebrek aan respect is, blijkt uit de vele diefstallen van bloemen op kerkhoven. In het Westrussische Smolensk was ik er ooit getuige van hoe een omaatje in woede ontstak toen zij ontdekte dat onverlaten het grint van haar mans graf hadden gestolen.

"Het werk zelf, daar kan ik goed tegen", zegt de 33-jarige Koezin, een chirurg die al vijf jaar voor de Moskouse rechtbank sectie verricht op slachtoffers van geweldsmisdrijven. "Het zijn de omstan-

---

werp bezighoudt, wekt de keus een lichte hap-snap-indruk. Kunstenaars bijvoorbeeld die zich in de afgelopen jaren profileerden met beelden van dood en melancholie ontbreken in het Oude
kijke (te denken valt aan ruimtelijk werkende kunstenaars als Kees Bierman, Peter van den Berk en Henk Heideveld, de keramist Kees van Renssen en de schilder Erik Prins), waar andere kunstenaars zijn gekozen, in wier werk de dood eigenlijk alleen zijdelings een rol speelt. Zij maken wél werk dat als opmaat gezien kan worden voor de discussie om de cultuur rond het verscheiden nu eens minder formeel te maken.

Cees Straus
Trouw 13-5-'92

digheden die me depressief maken."

Wie lijkenuis nummer 6 binnenloopt begrijpt onmiddellijk wat directeur Koezin bedoelt. De stank is niet te harden. In de gangen staan ijzeren brancards op wieltjes met ontklede lijken van mannen en vrouwen, kriskras over elkaar. Een laken om ze af te dekken kan er niet vanaf. Achterin de gang ligt één van de elf doden die vandaag zijn binnengebracht. Het is een oudere man. Zijn kunstgebit ligt op zijn borst. Een verkeersslachtoffer? Koezin verdwijnt naar een zijkamertje om het na te trekken. "Op straat gevonden, doodgeslagen." Behalve de oude man zijn er het afgelopen etmaal nog tien doden bij het lijkenuis afgeleverd. De lijkschouwer kan goed merken dat het aantal geweldsmisdrijven toeneemt. Hij schat dat hij zo'n 2500 autopsies per jaar verricht. Drie keer zoveel mannen als vrouwen. De steriele ruimten die iedereen kent uit Amerikaanse misdaadfilms, voorzien van grote kasten waar iedere overledene in een eigen lade onder een laken ligt met een identiteitskaartje aan zijn grote teen, behoren voor de Russen tot de wereld van science fiction.

Koezin daalt een onverlichte trap af naar een duistere spelonk. Hij opent een gietijzeren grendel. De echo stuurt het geluid nog enkele malen het gewelf rond. Een zware deur zwaait open. In de goed verlichte grot erachter liggen open en bloot tientallen ongeïdentificeerde slachtoffers op rijdende brancards. Plas-sen bloed op de vloer. Een aantal verblijft hier al een half jaar. Sommige lijken vertonen langs het hele lijf grof dichtgeknoopte hechtingen, als een enorme ritssluiting. Dit is het werk van de lijkschouwer. Koezin boft, de temperatuur is iets onder nul. In de Russische Staatsuniversiteit voor Geneeskunde hebben de koelkamers uit de jaren zestig al vijftien jaar geleden de geest gegeven. Om

Reünie op kerkhof

Het komt in Friesland steeds meer voor dat een reünie wordt gehouden van huidige en vroegere inwoners van een plaats. Sommige plaatsen kennen zelfs jaarlijks wekerend bijeenkomsten van deze aard.

Ook in het dorp waar ik geboren en getogen ben werd tot een reünie besloten. Een klein afgelegen dorp - de weg loopt dood - waar nooit meer dan zo'n 200 mensen hebben gewoond. De impuls ging uit van enkele oud-dorpsgenoten en ik voelde mij verguld met hun uitnodiging in de commissie van voorbereiding zitting te nemen.

Wij kwamen bijeen in het huis van één van de bewoners van het dorp die eveneens bereid was gevonden de commissie te bemannen. Het bleek een heldere zomeravond te zijn en ik besloot eerder af te reizen om voor de aanvang van de

---

bederf tegen te gaan moet daar het personeel de lichamen elk weekeinde laten zakken in een bad met formaline of alcohol.

Terug boven in de gang. Naast de grijsaard met het kunstgebit wordt een jongere man in een kist netjes aangekleed. Zijn gezicht is vakkundig opgeknapt. Kennelijk kunnen zijn nabestaanden de begrafenis betalen. Wat gebeurt er als er geen geld is? Koezin, op geruststellende toon; "Dan zorgt de overheid voor een staatscrematie".

Rob Vunderink
Zwolse Courant 2-5-'92

vergadering de familiegraven op het kerkhof te bezoeken.

De kerk ligt op een terp. Het kerkhof is aan alle kanten enigzins hellend. Daar liggen de overleden dorpsgenoten begraven, overwegend aan de zuidzijde van de kerk en allemaal met het gezicht naar het oosten, de richting waaruit zij het heil verwachtten. De boeren liggen in het algemeen het dichtst bij de kerkmuur, de arbeiders en 'winkellju' lager. Z'n veertig jaar geleden heb ik het dorp rug toegekeerd. Naderhand ben ik diverse malen teruggeweest, maar erg weinig op het kerkhof. Bijna elke grafsteen vormt een herinnering van een bekende.

Jan en Sjouk liggen er vredig naast elkaar, terwijl iedereen wist dat ze 'koeien als hûnen en katten'.

Ook voor 'grutte Ale' (twee meter lang) kon blijkbaar een geschikte kist worden gevonden. En daar ligt Boukje die op vijfjarige leeftijd in een teil met heet water viel en aan de verwondingen overleed. Zij was enkele jaren jonger dan ik en de eerste dode die ik zag.

Opvallend is dat steeds meer opschriften op de stenen in het Fries luiden.

Langs het kerkpad is het niet druk. Er is slechts één steen met de namen van de Canadese oorlogsvliegers Owen en Buntin, wier bommenwerper in de nacht 12 mei 1943 neerstortte in het dorpsgebied. Een goed verzorgd graf, evenals de meeste andere. Zij zijn wel bij de dorpelingen begraven, maar niet temidden van. Wie naar de kerk gaat passeert dit opvallend graf met een scheur door de opstaande steen. Daarmee wordt gesymboliseerd dat hun jonge leven onverwacht scheurde. Het is slechts één van de symbolen van het kerkhof. Op de meeste stenen zijn symbolen van verleden, heden en toekomst te vinden. Er zijn treurbomen, kruisen, palmtakken, lauwerkransen, hugenotenkruisen en nog

veel meer afgebeeld op de zerken. Er is een steen met de vorm van een gebroken Griekse zuil. De verscheidenheid, ook in de opschriften, is groot. Ik ervaar het bezoek als een reünie. Hier zijn geen wegblijvers.

Of toch... Bij nader inzien mis ik enkele namen. Zij waren zo met het dorp en hun familie op het kerkhof verbonden dat ik mij nauwelijks kan voorstellen dat zij ergens anders zijn begraven. Crematie schiet mij opeens te binnen. Ja dat moet het zijn.

Van verschillende mensen weet ik inmiddels dat zij niet zijn begraven. Dit zijn de wegblijvers. Hun namen komen in het dorp niet meer voor. De familiegraven beginnen gaten te vertonen, er zijn 'missing links'.

Het kerkhof vertelt ingewijden een stuk historie van het dorp. Over hoe de mensen leefden, dachten en geloofden. Hoe meer afwezig, hoe minder interessant het kerkhof wordt voor de levenden. Ook hier dreigt het dorp te ontvolken. De doden die worden gecremeerd worden anoniem.

Staan wij er wel eens bij stil, dat kerkhoven eigenlijk ook monumenten zijn, net als de meeste kerken? Zij behoren bij een stuk levensovertuiging en culturele traditie die niet verloren mogen gaan.

Het gros van de kerkhoven wordt door de kerkvoogdijen goed onderhouden. Gelukkig!

De kerkhoven met hun 'meubilair' zullen de nodige aandacht moeten hebben. Ook van de Stichting Alde Fryske Tsjerken, waar dit nodig zou zijn. Het is een verantwoordelijkheid voor ons allemaal.

De reünie met de levenden was nadien een belevenis, maar die met de doden eerder niet minder. De banden zijn versterkt. Verrijkt en tevreden ben ik van beide huiswaarts gekeerd.

H.T. Algra

De Kaartenbak

De kaartenbak is een rubriek waarin u op de hoogte wordt gehouden van de stand van zaken omtrent het ledenbestand van de vereniging.

De afgelopen maanden gaf een opvallende stijging te zien van het ledenaantal (+22%). De belangrijkste oorzaak hiervan is onze deelname aan de uitvaartbeurs eind maart in Hilversum.

Stand 15 mei 1992 (20 februari 1992)

Aantal leden: 240 (197)

Organisaties: 42 (32)

Personen met toestemming voor plaatsing op de ledenlijst: 129 (101)

Personen zonder toestemming voor plaatsing op de ledenlijst: 69 (64)

Nieuwe leden, personen

Rebecca Steenhoff-Schoonbeek

Alseberg BELGIE

/Mat /His /Gen /Rouw /Vervallen begr.

Amsterdam

Amsterdam 020-6710440

/Beh /Sym /Vorm /Inv /Mat /His /Gen /Rouw

Amsterdam 020-6861188

/Beh /Sym /Vorm /Inv /Mat /His /Gen /Rouw
/begraafplaatsen te Amsterdam

Apeldoorn 055-552480

/Beh /Vorm /Mat /His

Bennekom 08389-15521

/Beh /His

Bussum

/Beh /Vorm /Mat

Dalfsen 05293-1387/1087

/Beh /Sym /Inv

Delden 05407-63660

/zorg familiegraven

Goirle

/His /Rouw

Heemskerk 02510-32988

/behoud inrichting

Leeuwarden 058-139707

/Beh /Vorm /Mat /Rouw /beleid/financiën

P. van de Goor

Dick van Schaik

J. N. Veldmeijer

J. van de Woude

M. Schaap

G. van der Schaft

H. Alteveer

J. J. Bouman

Corné Pijnenburg

H.G. Hin

Antoine M. Fonville

Chr. Doorakkers	Nijmegen	080-229933
F.X. van de Poel	/Beh /Gen /Daalseweg te Nijmegen Nuenen	040-836920
Ans van der Heide	/Sym /Norm /Rouw Oegstgeest	071-173820
G. L. J. Agricola	/Beh /Sym /Norm /mening publiek dood/sterven Oudekerk aan de Amstel	02963-3494
Th. Braakman	/Norm /Mat Oudorp	072-113617
Wil van Blokland	/Sym /His /Rouw Purmerend	02990-21270
H.W. K. Ridder Huysen van Kattendijke	/Norm Suameer	05116-1351
G.W. Veen	/Beh /Gen /begr. te Zwolle en Leeuwarden Twello	05712-74076
Nicolette Spelt	/Beh /Sym /Norm /Inv /Mat /His /Gen /Rouw Utrecht	030-731711
Bastiaan Vastrick	/Beh /Sym /His /Rouw Utrecht	030-627177
G. Dierowie	/Beh /Sym /Norm /Inv /Mat /His /Gen /Rouw Veendam	038-536591
H. Leffers	/Beh /Sym Veendam	05987-15657
Hanneke Das-Horsmeier	/Beh /Inv /His /Alg. Begr. Veendam-centrum te Veendam Vught	073-564307
R. P. M. Rhoen	/Beh /Sym /Norm /Mat /His /Gen /Rouw Zeist	03404-52065

nieuwe leden, organisaties

Begraafplaats Zorgvlied	Amsteldijk 273	1079 LL Amsterdam
Bogra BV	Postbus 57	1600 AB Enkhuizen
E. B. C.	02280-12545 Postbus 2053	1620 EB Hoorn
Koninklijke Steenklip	02290-15334 Harddraversweg 74	8501 CP Joure
Noorderhaven, dienst geestelijke verzorging	05150-16465 Langevliet 81	1788 BJ Julianadorp
Steenhouwerij G. Beernink en zn. b.v.	3e Industrieweg 3	8051 CL Hattem
Uitvaartvereniging P.C.B.	05206-42992 J. van Ruisdaelstraat 77	3583 CC Utrecht
Vereniging Natuursteen Bedrijven	030-521556 Madame Curiestraat 16	3316 GH Dordrecht

Leden aan de lijst toegevoegd

Onderstaande personen hebben te kennen gegeven aan de ledenlijst toegevoegd te willen worden.

J.E. Brouwer	Holtzen	05483-63098
	/Beh/His/Rouw/Oude begr. te Deventer	
Ir. H.C.R. Wieberink	Oranjewoud	05130-32614
	/Protestants kerkhof te Wijchem	

Wijzigingen telefoonnummer

Cees van Raak	Tilburg	013-368599
	/Beh/Sym/Inv/His	
Martin Looije	Almere	036-5376437
	/Inrichting en vormgeving begr.	

Interessegebieden

Beh = Behoud begraafplaatsen, Sym = Symboliek, Vorm = Vormgeving,
Inv = Inventarisatie begraafplaatsen, Mat = Materiaalgebruik, His = Historie,
Gen = genealogie/heraldiek, Rouw = Rouwverwerking

Begraafplaatsen als cultuurbezit

De Terebinth geeft een boek uit onder de titel *Begraafplaatsen als cultuurbezit* - met inventarisatiehandleiding. Het boek bestaat uit twee delen. Het eerste deel is informatief van karakter en gaat in op de diverse kenmerken van begraafplaatsen en grafmonumenten in Nederland. Aan de orde komen: de historie van het begraven in Nederland, soorten begraafplaatsen, typologie van grafmonumenten, materiaalgebruik, symboliek, heraldiek en typografie. Het tweede deel is een methode voor het inventariseren van begraafplaatsen. Het inventarisatieproces wordt stap voor stap beschreven. Aan de orde komen: archiefonderzoek, selectiecriteria, het samenstellen van een werkgroep, het veldwerk, het inventarisatieformulier, de informatieverwerking, de eindrapportage en vervolgstapjes.

Het boek zal waarschijnlijk deze zomer verschijnen, en u kunt nu al intekenen, waarmee u zich verzekert van deze Terebinth-uitgave. Het boek wordt te zijner tijd toegezonden en zal vermoedelijk 15 gulden kosten. Leden van de Terebinth worden geen verzendkosten in rekening gebracht.

Bel voor meer informatie naar het secretariaat: 030 -334493.